

O krásnej Hedvige

V nepokojných a bezprávnych časoch bojov Ferdinanda I. Habsburského s Jánom Zápoľským o Uhorský trón, využívali zmätočnú situáciu v krajine mocný bratia Podmanický. Ján a Rafael v ničom nezaostávali za povest'ou svojho starého otca Ladislava. Aj oni podnikali početné lúpežné výpravy. Prepadávali a plienili opátstva, hrady a šľachtické sídla. Ovládali celé horné Považie a na svojich výpravách prenikali aj na Moravu a Sliezko. Nik si s nimi nevedel dať rady, nepomohla ani kliatba, do ktorej ich v roku 1542 uvrhla cirkev. Až napokon náhoda prispela k tomu, že sa kráľovi v roku 1545 museli podvoliť.

Jeden neskorý jesenný deň, keď sa už počasie na zimu chmúrilo, dohadovali sa bratia na poslednej výprave toho roku, pretože v zime sa výpady robia už ťažko. Ján sa mal vybrať na Moravu a Rafael smerom na Žilinu, cez údolie Kysuce a Jablunkovský priesmyk na Sliezko. Tak sa aj stalo, rozdelili si zbrojnošov a šli. Rafaelovi zvedovia idúci predom hlásili svojmu pánovi, že proti nim cez Jablunkovský priesmyk ide 6 vozov. Bol to sprievod váženého sliezkeho rytiera Girzicka von Lassinkowitz, ktorý sa spolu so svojou dcérou Hedvigou a ochranným sprievodom vybrali do Uhorska. Rota lúpežného rytiera na koče zaútočila a po krátkom boji ich premohla, meč tasil aj samotný pán Girzick von Lassinkowitz, hoc bol už starý. V boji bol však ťažko poranený a v bezvedomí klesol na zem. Lúpežníci pobrali čo sa dalo a Hedvigu vyvliekli z koča. Tá keď zbadala otca ležať na zemi, mysliac si že zomrel, zamdlela. Tu sa ju rytier všemožne snažil prebrať a keď sa mu to po dlhom čase podarilo, Hedviga od strachu vykrikla. Rafael však nedbal na slzy, vzal ju na koňa a uháňal s ňou do pevnosti. Dorazil ešte v tú noc.

Dievča zamkol v najlepšej komnate a prikázal ju strážiť. Len jedna starena smela jej jedlo a pitie nosiť. Nato hneď izbu riadne zamkli, no o to slobodnejšie do nej vstupoval rytier, ten zaľúbený do krásnej devy na prvý pohľad, nevedel od nej odtrhnúť svoj zrak, neustále ju dobiedzal, prosil, vyhrážal sa, no ona sa mu nepodvolila. Rozmýšľal dokonca, že si ju vezme za ženu, no najväčšmi sa toho obával, čo na to povie brat a družina. Báľ sa, že ho vysmejú, že on mocný chlap sa zaľúbil. Zatiaľ úbohý ranený pán precitol a s námahou prišiel k najbližšiemu domcu, kde mu až po hodnej chvíli otvorili, obávajúc sa, že sú to rytieri. Po úpenlivých prosbách ho vpustili dnu, ošatili, napojili a rany ošetrili. Takto sa mohol pán vrátiť domov a všetko oznámiť synovi. Tento udatný mladík hneď začal organizovať výpravu na vyslobodenie sestry.

Keď sa napokon aj Ján vrátil z ťaženia, našiel brata zadumaného a ustarosteného. Až napokon od jedného zbrojnoša sa dozvedel, čo je vo veci a s hlasným smiechom bežal k bratovi a chcel si z roznežneného srdca utiahnuť. Rafael si však vyprosil smiech a vyhrážal sa, že zabudne

na bratskú svornosť, ak len bude ešte doň dobiedzať. Nato Ján prekvapený z bratovej reči zmĺkol, ale predsa chcel vidieť to stvorenie, čo brata tak zmenilo. Rafael odmietol a bratia sa pochytili, ba aj meč na seba tasili, našťastie ich zbrojnoši včas od seba oddelili. Jánovu zúrivosť nevedeli utíšiť ani plné džbány, no keď víno začalo účinkovať, pobral sa za bratom. Ten sa zatiaľ opäť vkrádal do Hedviginej izby. Chvíľu potom čo ta vošiel, vrátil sa do izby aj Ján. Keď ten uvidel Hedvigu, začal sa dožadovať svojej polovice lupu. Obaja bratia sa začali kľbčiť a jeden druhého sa snažili premôcť. Na Hedvigin krik pribehli ľudia, tí zbadajúc bratov v sebe na zemi, len horko ťažko ich od seba oddelili, polozamdletých ich každého doviedli do svojej izby. Skôr než svitlo ráno, poslal Ján Rafaelovi podľa vtedajšej zvyklosti rukavicu, aby sa o tri dni stretli v súboji, ten mu však odpovedal, aby sa stretli hneď.

Dozvedeli sa to však aj zbrojnoši, obávajúc sa o svoju budúcnosť. Veď len pod záštitou oboch bratov si mohli beztrestne rabovať a žiť v blahobyte na úkor iných. Všetko si poriadne uvážili a zhodli sa, že musia bratov pomeriť. Po dlhom presviedčaní sa im podarilo bratov presvedčiť, že len keď budú jednotný, budú silný. Navrhli, aby sa o dievča losovalo, obaja na to pristali a tak doniesli kocky. Šťastie žičilo Jánovi a brat len s námahou skrýval zlosť z toho, že berú jeho korisť. Po niekoľkých dňoch príprav na svadbu priniesli zvedovia správu o tom, že obaja budatínsky páni Ján a Juraj Szunyoghovci boli povolaný na cisársky dvor a že sa s nimi vypravila aj početná družina.

Bratia sa už dlho chystali na Budatín, a teraz keď ho stráži len hárka mužov mali vynikajúcu šancu. Bol to jediný pevný bod na hornom Považí, ktorý im ešte nepatrilo. Neváhali teda a hneď zorganizovali výpravu, túto situáciu však využil aj Rafael, po niekoľkých hodinách cesty začal predstierať, že mu je čím ďalej tým väčšmi zle. Na bratovo naliehanie sa naoko s nevôľou pobral nazad. A presne to chcel, len čo prišiel na hrad, hneď šiel za Hedvigou a opäť sa ju snažil všemožne presviedčať, keď sa odmietala podvoliť, aj ona z prosieb prešla na vyhrážky, že si po ňu príde milý a kruto ju pomstí. Nato sa vášeň zmenila na nenávisť a Rafael si povedal, že ak ju nebude mať on, nebude ju mať nik. Zo starou sa dohodol, že jej podajú jed, ten jej zatvorí ústa a brat sa nedozvie, čo sa tu stalo. Starou mala tiež prisvedčiť, že často počula devu hovoriť ako radšej zomrie, než by sa mala za Jána vydať. Jed dali do vína.

Rafael pozval dievčinu k večeri s prosbou o odpustenie. Ona oklamaná sa už skoro napila, už držala pohár pri ústach, keď tu zrazu sa do izby vrátil strážca, že neznámi nepriateľ strašnou silou útočí na hrad. Keďže mužstvo bolo bratovou výpravou oslabené, ani dlho nekládlo odpor. Rafael len na poslednú chvíľku stačil utiecť zadnou bránou. Hedvigu zachránil brat, ktorý sa s ľahko vyzbrojenými mužmi za tmy prikradol k hradu a zo západnej strany ho dobyl. Muži poodnášali čo sa dalo a pri odchode hrad zapálili. V tej noci dobyli však aj Budatín, oslavujúceho Jána vyrušil až brat so zlou správou. Obaja teda s družinou museli ísť rýchlo

zachraňovať svoje hlavné sídlo. Okrem hŕby popola nenašli nič, ani nazbýjané poklady, ani krásnu zajatkyňu. Rozhodli sa, že hrad opravia a budú už len sami dvaja spolu. Ostala však nielen naštrbená dôvera, ale aj moc, preto sa poddali kráľovi ktorý im udelil milosť a zrušil aj kliatbu.mu